

ÚVOD DO MAKROEKONOMIE

PROČ TEORIE?

„Bez teorie mohou ekonomové na svět pouze tupě zírat, zatímco s pomocí teorie se mohou pokusit o jeho pochopení.“

(W. Baumol a A. Blinder, 1988)

„Studenti, kteří pochopí základní makroekonomické identity, např. že $Y = C + I + G + NX$, vědí více než většina politiků a žurnalistů.“

(J. Tobin, 1990)

Ekonomie jako věda

Mikroekonomie

- zabývá se chováním dílčích ekonomických subjektů na dílčím trhu, tedy trhu určitého statku nebo trhu určitého výrobního faktoru

Makroekonomie

- zabývá chováním ekonomiky jako celku, zkoumá souhrnné, agregátní ekonomické jevy a vzájemné vztahy mezi nimi, souhrnné ekonomické veličiny jako jsou nezaměstnanost, inflaci, národní produkt, vztah k zahraničí

ROZPOR V PŘÍSTUPU K MAKROEKONOMII

- Klasický (neoklasický) **X** Keynesiánský přístup

Klasický přístup (2. pol. 18. stol.) je založen na 2 předpokladech:

1. lidé sledují svůj ekonomický zájem
2. ***Ceny (mzdy, úrok) jsou pružné*** a svým pohybem zajišťují neustálou obnovu rovnováhy na trzích
 - Neviditelná ruka trhu

Neoklasická ekonomie (cca od roku 1870)

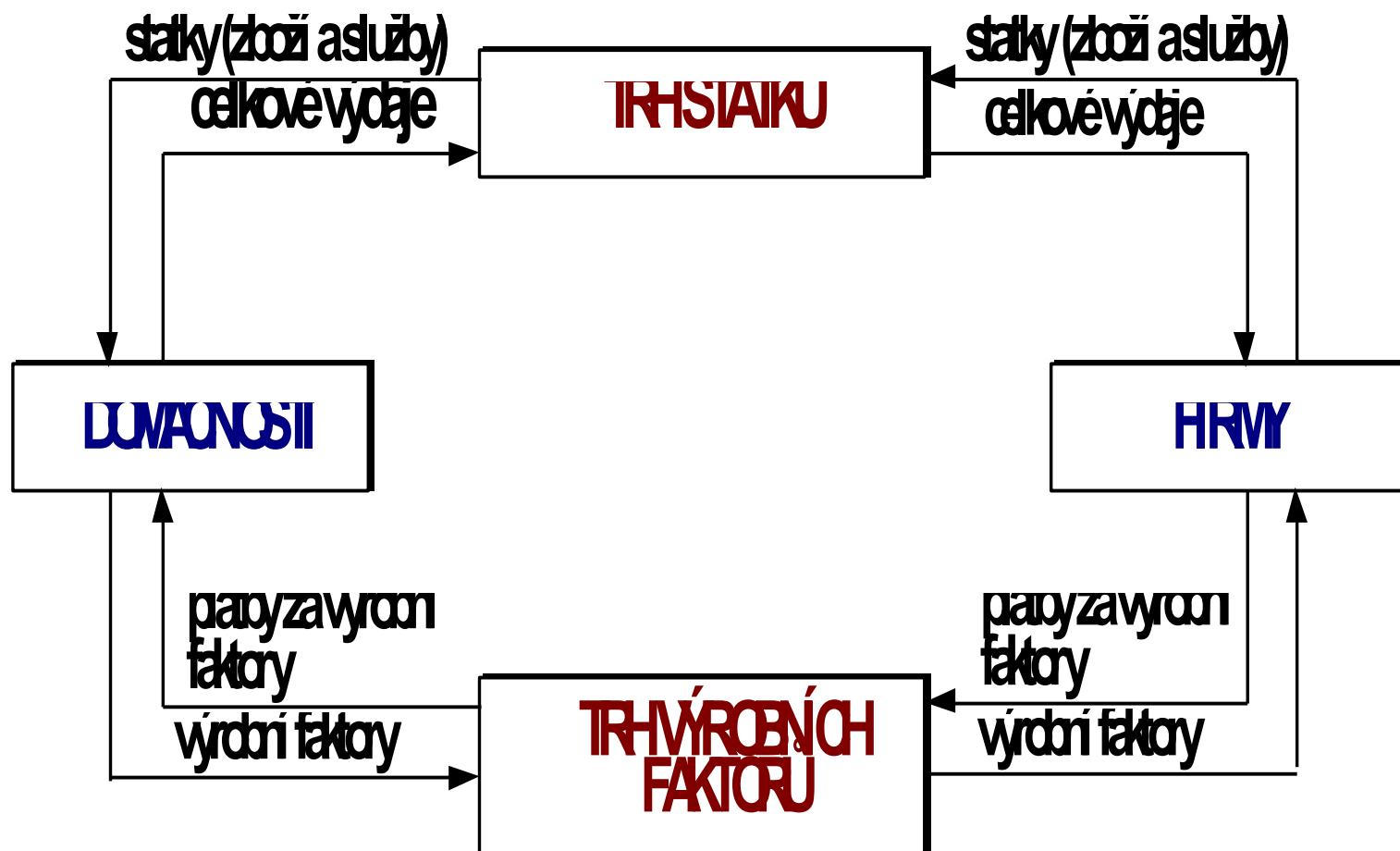
- Navazuje na klasickou, ale pracuje s tzv. marginalistickou teorií (mezní užitečnost a mezní efektivita)
- Klade důraz na liberalizaci ekonomiky, nabídkovou stranu ekonomiky a omezení vládních intervencí

Keynesiánci

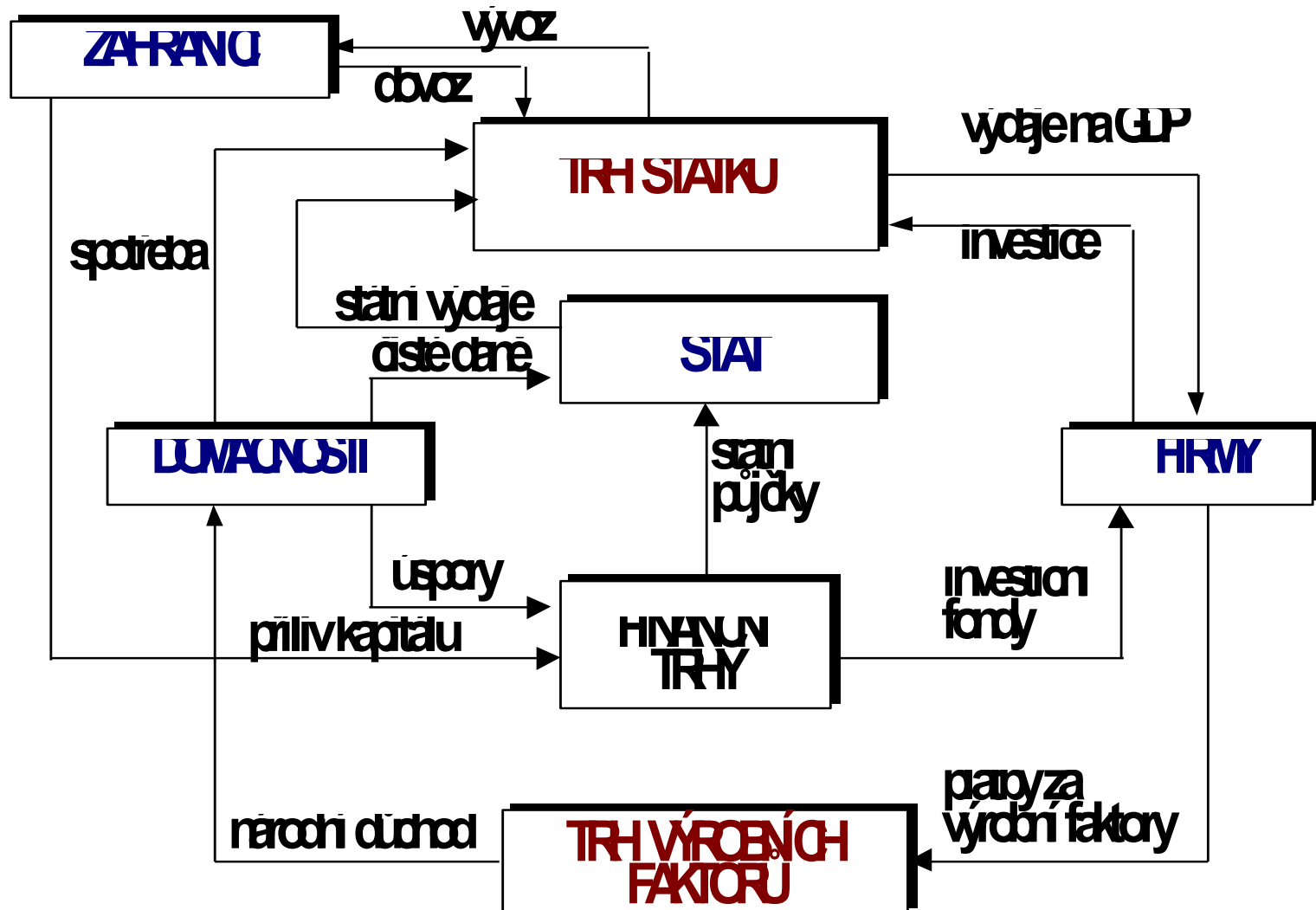
- Reagují na velkou hospodářskou krizi ve 30. letech 20. stol.
- „Neviditelná ruka“ selhala, ***mzdy a ceny nejsou*** pružné, trh ztrácí samoregulační schopnost, a proto ***je třeba vládních intervencí***

EKONOMICKÝ KOLOBĚH – MIKROEKONOMICKÝ PŘÍSTUP

EKONOMICKÝ KOLOBĚH – MAKROEKONOMICKÝ PŘÍSTUP

MAKROEKONOMICKÉ SOUVISLOSTI

- Vývoj ekonomiky a jeho sledování zajímá domácnosti, firmy, stát a koneckonců i zahraničí
- **PROČ?**
 - Domácnosti – mzdy, důchody, investice do infrastruktury, jistota zaměstnání
 - Firmy - kolik investovat, mzdy, kolik vyrábět
 - Stát – kurz měny (CB), daně, rozpočet
 - Politici – chtějí znovuzvolení
 - Zahraničí – EU, investice, zahraniční obchod, půjčky

ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ VELIČINY

- Mezi základní makroekonomické veličiny řadíme:
 - *Produkt*
 - *Zaměstnanost, nezaměstnanost*
 - *Cenovou hladinu a její změny (inflaci)*
 - *Vnější ekonomickou pozici prezentovanou platební bilancí*
- tyto veličiny a jejich změny podávají základní informace o stavu a vývoji ekonomiky
- Všechny tyto veličiny můžeme měřit v daném časovém okamžiku, k určitému datu (stavové) a nebo za jednotku času, např. za jeden kalendářní rok (tokové)
- K jejich „usměrnění“ pak slouží hospodářská politika

PRODUKT

- Veličina, pomocí které jsme schopni určit výkonnost dané ekonomiky
- Nejčastěji se setkáváme s hrubým domácím produktem (HDP), ale některé jiné ekonomiky používají i hrubý národní produkt (HNP), oba vyjádřené v peněžních jednotkách
- **Hrubý domácí produkt (HDP)**
 - Veškerá finální produkce (zboží a služeb) vyrobená v dané zemi, za dané období (zpravidla 1 rok nebo čtvrtletí) a to výrobními faktory umístěnými v dané zemi bez ohledu na to, kdo výrobní faktory vlastní
- **Hrubý národní produkt (HNP)**
 - Veškerá finální produkce vyrobená za sledované období kdekoliv ve světě, ovšem za pomoci výrobních faktorů ve vlastnictví rezidentů země, jejíž HNP měříme
- Dále je třeba rozlišovat veličiny nominální a reálné

ZAMĚSTNANOST, NEZAMĚSTNANOST

- K tomu, aby ekonomika generovala produkt, je třeba výrobních faktorů (práce, kapitál, přírodní zdroje, technologie)
- **Zaměstnanost** nám zpravidla ukazuje, kolik obyvatel v produktivním věku je zapojeno do pracovního procesu
- **Nezaměstnanost**
 - je stav v ekonomice, kdy část obyvatel v produktivním věku nepracuje (buď **dobrovolně**, tj. z vlastního rozhodnutí nebo **nedobrovolně** – práci hledá, ale nemůže najít uplatnění)
 - Spolu s inflací je nezaměstnanost považována za nejdůležitější, občany subjektivně vnímaný ekonomický problém
- **POZOR!!!** Nemusí platit, že pokud nezaměstnanost klesá, zaměstnanost roste a naopak

CENOVÁ HLADINA A INFLACE

- Cenová hladina představuje všeobecnou úroveň cen v ekonomice
- Na rozdíl od mikroekonomie, kdy byly analyzovány ceny na jednotlivých trzích, v makroekonomii se pohybujeme na trzích agregátních, kde sledujeme ceny všech výrobků a služeb v dané ekonomice, tedy cenovou hladinu
- Trvalý vzestup všeobecné cenové hladiny nazýváme inlace, což je sice peněžní jev, ale její dopad na celou ekonomiku může být zásadní
- Inlace se měří pomocí cenových indexů

VNĚJŠÍ EKONOMICKÁ POZICE

- Vyjadřuje postavení dané ekonomiky ve světové ekonomice
- Vzhledem k tomu, že drtivá většina ekonomik není uzavřená a zapojuje se do mezinárodního obchodu, můžeme sledovat toky zboží, služeb, osob a kapitálu mezi nimi
- Ke sledování těchto toků slouží platební bilance a její jednotlivé účty, na kterých je možno sledovat mezinárodní obchod s výrobky a službami a mezinárodní pohyb kapitálu do země a ze země
- Důležitý je pro danou ekonomiku nejen objem výměny, ale také směr, kterým dané komodity proudí

MĚŘENÍ MAKROEKONOMICKÝCH VELIČIN

- Pro časové či prostorové srovnání nejen makroekonomických veličin používáme indexy
 - Poměrové číslo (ukazatel) vyjádřené v procentech
 - Vypočítává se jako podíl daných veličin, kdy platí, že porovnávaný údaj je v čitateli a údaj, se kterým se porovnává (základ indexu) je ve jmenovateli
 - Časovým srovnáním se rozumí porovnávání dané veličiny minimálně ve dvou časových obdobích v jedné zemi (např. vývoj zahraničního obchodu v různých obdobích vůči základnímu roku)
 - Prostorovým srovnáním se rozumí porovnání vymezené veličiny minimálně ve dvou zemích za stejné časové období p

DRUHY INDEXŮ

- Podle druhu srovnávaných veličin členíme indexy na:
 1. **Jednoduchý index**, který vyjadřuje procentní změnu pouze jedné veličiny
 2. **Složený index**, který vyjadřuje procentní změnu dvou a více veličin
 - Prostý – váha všech složek v indexu je stejná
 - Vážený – váha každé složky v indexu je jiná (např. dle důležitosti, viz např. spotřební koš)
- Podle volby základního období členíme indexy na:
 1. **Bazický index**
 - pro celou řadu ukazatelů je jeden z nich zvolen jako základ, a ten je pro všechny indexy stejný
 - Jako základ se volí první nebo přibližně prostřední člen řady (pod čáru, tzn. Ve jmenovateli je stále stejný údaj základního roku a čítec se bude měnit)
 2. **Řetězový index**
 - pro každý řetězový index je údaj předchozí údajem základním a pro každý další index se mění základní (jmenovatel) i porovnávaný údaj (čítatel)

Děkuji za pozornost a
přeji hezký den

